

Programma Groenboeren Conferentie 'Hoe dan wel?'

Zaterdag 4 februari 2023, 10.00 - 15.30 uur

Educatorium van de Universiteit Utrecht, Leuvenlaan 19, 3584 CE Utrecht

Aanmelden kan via [dit formulier](#)

- 09.15 uur Inloop en koffie
- 10.00 uur **Openingsprogramma 'Perspectief voor Nederland'**
Begeleid door dagvoorzitter [Natasja van den Berg](#)
- Welkom** door [Johan Garssen](#), hoogleraar Universiteit Utrecht en voorzitter Future Food Utrecht
- Waarom het Groenboerenplan?** [Bert van Ruitenbeek](#) – Stichting Demeter en [Bregje Hamelynck](#) – Federatie van Agro-ecologische Boeren namens de ondertekenaars van het [Groenboerenplan](#)
- Perspectief voor Nederland** door [Tim van Hattum](#), Hoofd Klimaat, Universiteit Wageningen
- Interview** met [Peter Oosterhof](#), melkveehouder in Foxwolde, [Welmoed Deinum](#), Graasboerderij in Sondel en [Jolke de Moel](#), Kattendorfer Hof, omgeving Hamburg
- 11.15 uur **Workshopronde 1** (keuze uit 15 workshops)
- 12.15 uur Lunch
- 13.15 uur **Workshopronde 2** (keuze uit 15 workshops)
- 14.30 uur **Slotprogramma 'Hoe dan wel?'**
- De ware prijs van voedsel – Duurzaam is niet duur**
Panelgesprek
[Michel Scholten](#) – co-founder True Price
[Kees Vendrik](#) – voorzitter Nationaal Klimaat Platform
[Poppe Braam](#) – bio-ondernemer en boer
- Natuur & Landbouw kunnen niet zonder elkaar - Groene boeren en Natuur & Milieuorganisaties in gesprek**
- 15.30 **Borrel**
- 16.30 **Einde Conferentie**

Ondertekenaars Groenboerenplan: BioHuis, Caring Farmers, Herenboeren, Federatie van Agro-ecologische Boeren, CSA Network, Toekomstboeren, BD Vereniging, Bio-Tuinders, Bio-Vegan Network, BioNext, Land & Co, Burgercoöperatie Land van Ons, Louis Bolk Instituut, Stichting Aardpeer, Stichting BD-Grondbeheer, Stichting Demeter Stichting Lenteland, Stichting Warmonderhof, Transitiecoalitie Voedsel, Triodos Bank.
En nog [veel meer organisaties en individuen... Onderteken ook!](#)

De conferentie wordt mede mogelijk gemaakt door het programma [Future Food van de Universiteit Utrecht](#)

Workshopprogramma		
Ronde 1	Ronde 2	Thema A: Hoe organiseren we toegang tot grond?
1		A1 NPLG: Brief aan de informateurs voor de nieuwe colleges van de Provinciale Staten
	1	A2 Verduurzamen van de pacht
	1	A3 Duurzame grondfondsen faciliteren transitie naar Groenboerenland
Thema B: Wat zijn de nieuwe verdienmodellen?		
1		B1 Fiscale en financiële prikkels ter bevordering van duurzaam boeren
1		B2 Hoe organiseren we een succesvolle duurzame korte keten met perspectief voor boeren?
1		B3 Agro-industrie en transitie in de landbouw: krachtenveld en strategische vragen
1		B4 Hoe organiseren we ondersteunende wet- en regelgeving voor de landbouwtransitie?
	1	B5 Marktontwikkeling voor de biologische boer (en de samenleving)
	1	B6 Ketenpartijen en de eiwittransitie: kans voor nieuwe inkomsten
	1	B7 Nieuwe vormen van landbouw herstellen de verbinding tussen boer en burger
	1	B8 Nieuwe inkomstenbronnen voor boeren
Thema C: Van gangbaar naar groenboeren: Hoe ziet dat er uit?		
1		C1 Omschakelen naar duurzame melkveehouderij. Wat betekent dat voor boer en bestuurder?
1		C2 Agroforestry, bomen in het agrarisch landschap
	1	C3 Rol van de akkerbouw in de verduurzaming van de landbouw. Hoe kunnen boeren en bestuurders elkaar helpen?
	1	C4 Biodivers boeren op veen met een hoog waterpeil
	1	C5 Dierwaardige veehouderij, van wet naar uitvoering
Thema D: Kennis, onderzoek en onderwijs		
1		D1 Boerenperspectief: hoe organiseren we onafhankelijke en langjarige begeleiding aan de boerenkeukentafel?
1		D2 Hoe organiseren we onderzoek naar de maatschappelijke waardecreatie in de landbouw?
1		D3 Hoe kunnen KPI's ondersteunend zijn aan een duurzame bedrijfsvoering?
1		D4 Meer grip op stikstof in de bodem voor boer en adviseur
	1	D5 De rol van het agrarisch onderwijs in de landbouwtransitie
	1	D6 Nationale actieplan biologische landbouw: een brede impuls voor groenboeren
Thema E: De relatie tussen bodem, voeding en gezondheid		
1		E1 Wat is de relatie tussen duurzame landbouw en voeding?
1		E2 Hoe voedselgemeenschappen bijdragen aan sociale cohesie en promotie van gezonde voeding
1		E3 Hervormingen in de Europese GMO wetgeving: reden tot zorg
	1	E4 een levende bodem is een gevende bodem
	1	E5 De ideale basis voor een gezonde leefstijl en een duurzame voedselketen
	1	E6 Bacteriën tonen de relatie tussen biodiversiteit en humane gezondheid.
Thema F: Natuurinclusieve landbouw		
1		F1 Wat kunnen we leren van de inzet voor de weidevogels?
1		F2 Voorbeelden uit de praktijk van samenwerking tussen natuurbeherende organisaties (TBO's) en natuurinclusieve boeren
	1	F3 Wat kan er wel rondom N2000 gebieden?

Programma Werkgroep ronde 1 11.15 – 12.15 uur

Thema A - Hoe organiseren we toegang tot grond?

A1 NPLG: Brief aan de informateurs voor de nieuwe colleges van de Provinciale Staten

De provincie geeft de komende jaren uitwerking en uitvoering aan het Nationaal Programma Landelijk Gebied waarin landbouw, natuur, water en klimaat voor een gebied concreet worden samengebracht. Gegeven onze ambitie voor 600.000 ha Groenboerenland is het evident dat grond daarbij een sleutelrol speelt. De provincies spelen daarin dus een cruciale rol. Wat vragen we aan de provincies? In de workshop wordt dit concreet gemaakt door een brief op te stellen gericht aan de informateur voor de nieuwe colleges van de Provinciale Staten. Discussieer mee over de inhoud van de brief!

Sprekers

Marcel van Silfhout, Graangeluk
Wouter van Zandbrink, Land van Ons

Thema B - Wat zijn de nieuwe verdienmodellen?

B1 Fiscale en financiële prikkels ter bevordering van duurzaam boeren

Duurzaamheid wordt in de markt nu onvoldoende of zelfs niet beloond. Via truepricing en andere fiscale en financiële instrumenten zal de markt gecorrigeerd moeten worden waardoor duurzaamheid gaat lonen en de vervuiler betaalt. Samen met Jan Paul van Soest van de Transitie coalitie Voedsel en Jeroom Remmers van de TAPP coalitie gaan we dieper in op waar dit gedachtegoed nu staat en gaan we in gesprek over wat de volgende stap is om het te realiseren. Kees Vendrik zal vanuit zijn functie als voorzitter van het Nationaal Klimaatplatform reageren op de ideeën.

Sprekers

Jan Paul van Soest, Transitiecoalitie Voedsel
Jeroom Remmers, TAPP Coalitie
Kees Vendrik, Nationaal Klimaatplatform

B2 Hoe organiseren we een succesvolle duurzame korte keten met perspectief voor boeren?

Hoe kan de korte keten bijdragen aan perspectief voor boeren? Jolke de Moel en Matthias von Mirbach van de Kattendorfer Hof, de grootste CSA van Europa met 435 hectaren landbouwgrond, delen hun ervaring. Hoe kunnen provincies de ontwikkeling van de korte keten faciliteren? Wat is daarvoor nodig? Huibert van der Leede van de Citydeal Duurzame en Gezonde Voeding/Taskforce Korte Keten en Henk Willem Tiktak van het Landelijk Steunpunt Korte Keten doen verslag van de laatste ontwikkelingen.

Sprekers

Esther Kuiler, Federatie van Agro-ecologische Boeren/BioTuinders (gespreksleider)
Jolke de Moel, Mathias von Mirbach, Kattendorfer Hof
Huibert de Leede, Citydeal Duurzame en Gezonde Voeding/Taskforce Korte Keten
Henk Willem Tiktak, Landelijk Steunpunt Korte Keten

B3 Agro-industrie en transitie in de landbouw: krachtenveld en strategische vragen

Ted van Hees van Land van Ons presenteert een krachtenveldanalyse van de agro-industrie, haar verstremgeling met het huidige grootschalige, intensieve landbouwmodel, de invloed op het boerenprotest en de vraag welke rol zij speelt in de landbouwtransitie. Gaan de grote bedrijven mee in de landbouwtransitie? Zo niet, hoe kan de progressieve boerenbeweging deze tegenkrachten pareren? Emeritus hoogleraar rurale sociologie Jan Douwe van der Ploeg en Ronald van Marlen, Extinction Rebellion Landbouw, geven hun visie op een geschikte strategie met Thomas Lamers als gespreksleider.

Sprekers

Thomas Lamers, Collectief Walden (gespreksleider)
Ted van Hees, Land van Ons
Jan Douwe van der Ploeg, emeritus hoogleraar Rurale Sociologie, WUR
Ronald van Marlen, Extinction Rebellion Landbouw

B4 Hoe organiseren we ondersteunende wet- en regelgeving voor de landbouwtransitie?

In hoeverre geeft de huidige wet- en regelgeving ruimte aan boeren om in transitie te gaan naar een duurzame, klimaatbestendige landbouw? Krijgen boeren die willen verduurzamen de juridische ruimte om dit te doen? Geert van der Veer van Stichting Herenboeren vertelt over zijn ervaringen met de Green Deal Natuurinclusief Grondgebruik en de belemmeringen in wet- en regelgeving vanuit de praktijk. Jurist en voorzitter van de klimaattaafel Landbouw en Landgebruik van het initiatief Jurist doet WAT, Flore Groen, geeft vanuit haar juridische achtergrond een kader voor ondersteunend recht.

Sprekers

Geert van der Veer, Herenboeren

Flore Groen, Jurist doet Wat

Thema C - Van gangbaar naar groenboeren: Hoe ziet dat er uit?

C1 Omschakelen naar duurzame melkveehouderij. Wat betekent dat voor boer en bestuurder?

Wat betekent omschakeling van een gangbaar werkend melkveebedrijf naar biologische of naar biodynamische bedrijfsvoering? Edith Finke van DLV advies bespreekt dit met Rozemarijn Karsemeijer van boerderij Sterreschans uit provincie Utrecht en met Maria Inckmann van Gaalen van boerderij Noorderlicht uit Zuid Holland. Waar kunnen boeren die zich oriënteren op verduurzaming van hun bedrijf terecht? Hoe zit het met bedrijfsaanpassingen, de financiën, met bestemmingsplannen, met subsidies, met omgevingsvoorwaarden? Wat komen boeren in dit proces tegen en hoe kunnen bestuurders het proces faciliteren?

Sprekers

Edith Finke, DLV Advies

Rozemarijn Karsemeijer, boerderij Sterreschans

Maria Inckmann van Gaalen, boerderij Noorderlicht

C2 Agroforestry: bomen in het agrarisch landschap

Hagen en bomenrijen hebben veel belangrijke functies, van CO2 opslag, tot biodiversiteit verhogen, en het bufferen van extreem weer. Als samenleving zullen we de komende eeuw dus zoveel mogelijk bomen moeten planten. De landbouw kan hierin een grote rol spelen, aangezien die een groot deel van het landschap beheert. Linder van den Heerik, van tuinderij De Voedelketen en docent agro-ecologie, bespreekt de vele voordelen voor boeren en voor de samenleving en schetst de opties in verschillende takken van landbouw.

Sprekers

Linder van den Heerik, De Voedselketen

Dyon Temming, Stichting Agroforestry Gelderland

Thema D - Groenboeren kennis, onderzoek en onderwijs

D1 Boerenperspectief: hoe organiseren we onafhankelijke en langjarige begeleiding aan de boerenkeukentafel?

Boeren moeten in transitie. Maar waar naartoe? Wat zijn de opties? Waar kan je als boer terecht met vragen? Hoe krijg je informatie over een realistisch transitie pad? Een collectief van organisaties hebben de handen ineen geslagen om een onafhankelijke en langjarige praktische begeleiding te organiseren. Voortbouwend op allerlei bottom-up boeren-netwerken die al werken aan de transitie én die het vertrouwen hebben van boeren. Michiel Vreriks, van onderzoeks- en adviescentrum VKON, verbonden aan het initiatief Boerenperspectief en Alex Datema van BoerenNatuur, praten u bij over hoe we dit kunnen organiseren in de regio's.

Sprekers

Michiel Vreriks, VKON en Boerenperspectief

Alex Datema, BoerenNatuur

D2 Hoe organiseren we onderzoek naar de maatschappelijke waardecreatie in de landbouw?

Veel van het huidige wetenschappelijke landbouwonderzoek is gericht op verdere optimalisatie van voedselproductie, het optimaliseren van de maatschappelijke waarde van de landbouw en het ondernemerschap van de boer is minder in beeld. Denk hierbij aan een diversiteit van landbouwwormen en bijdragen aan biodiversiteit, koolstofopslag of bijvoorbeeld schoon water. Simpele aanpassingen in financiering van kennisontwikkeling kunnen makkelijk de focus verleggen waardoor vragen in beeld komen over sociale innovaties, maatschappelijke waardecreatie, samenwerkingen, regie en mandaat.

Sprekers

Margriet Gorris, WUR, Vereniging Toekomstboeren (gespreksleider)

Jerry van Dijk, Universiteit Utrecht, Future Food

Jan Hassink, WUR

D3 Hoe kunnen KPI's ondersteunend zijn aan een duurzame bedrijfsvoering?

In het KPI-K project (Key Performance Indicators Kringlooplandbouw) wordt gewerkt aan een set KPI's die voor verschillende sectoren op bedrijfsniveau integraal sturen op duurzaamheidsdoelstellingen. Hoe kunnen we de data gebruiken om de boer te ondersteunen bij het verduurzamen van zijn of haar bedrijf? Wat zijn de ervaringen van de Collegiale Toetsing van de BD boeren? Is een dergelijke aanpak ook denkbaar in het kader van de KPI-K? Jan-Paul Wagenaar van het Louis Bolk Instituut geeft een korte toelichting op het KPI-K proces en Joke Bloksma vertelt wat over de essentie van de Collegiale Toetsing onder begeleiding van Els Hegger van de Federatie van Agro-ecologische Boeren.

Sprekers

Els Hegger, Federatie van Agro-ecologische Boeren (gespreksleider)

Jan-Paul Wagenaar, Louis Bolk Instituut

Joke Bloksma, begeleider Collegiale Toetsing Demeter, docent Warmonderhof

Frank Verhoeven, Boerenverstand

D4 Meer grip op stikstof en organische stof in de bodem voor boer en adviseur

Nationale en internationale regels voor gebruik van mest in de land- en tuinbouw worden strenger. Een bemestingsplan geeft een leidraad voor teler. Om de boer te helpen met efficiënt gebruikmaken van mest, geeft het rekenmodel NDICEA extra inzicht in de "black box" van de bodem: het berekent de organische stof veranderingen in een bouwplan en de hoeveelheid beschikbare stikstof gedurende het seizoen. Hoe werkt dit? En is het ook bruikbaar voor stikstofbepaling op bedrijfsniveau voor andere doeleinden?

Sprekers

Bart Timmermans, Louis Bolk Instituut

Geertjan van der Burgt, Agrarisch Adviseur

Thema E - De relatie tussen bodem, voeding en gezondheid

E1 Wat is de relatie tussen duurzame landbouw en gezonde voeding?

Van gezonde grond tot een gezond mens. Het klinkt zo logisch en voor de hand liggend. Boeren en consumenten begrijpen het. Maar wat zegt de wetenschap hierover? Een overzicht van een aantal wetenschappelijke case studies over nutriënten, microbiom, bestrijdingsmiddelen en een gepassioneerde boer die nu al van gezondere voeding zijn verdienmodel maakt. Wat is er nú nodig om deze relatie tussen gezonde bodem en gezonde voeding centraal te houden en voor iedereen toegankelijk te maken?

Sprekers

Iris Flamand, Louis Bolk Instituut (begeleider)

Peter Keijzer, Louis Bolk Instituut
Arnold van Woerkom, Bodemisch Food

E2 Hoe voedselgemeenschappen bijdragen aan sociale cohesie en promotie van gezonde voeding

Toegang tot gezond voeding is een onderwerp in het kader van volksgezondheid, maar ook armoedebestrijding. Estella Franssen van de Natuur & Milieu-educatieorganisatie De Ulebelt uit Deventer deelt haar ervaringen met het opzetten van voedselcoöperaties in dorpen en steden in Overijssel. Michiel Noordhuizen van de Zeeuwse voedselcoöperaties vult aan vanuit zijn ervaringen in Zeeland. Kunnen we vanuit een duurzame visie ook meteen kiezen voor een duurzaam geproduceerd lokaal aanbod?

Sprekers

Estella Franssen – projectmanager NME De Ulebelt, Deventer
Michiel Noordhuizen - Zeeuwse voedselcoöperaties

E3 Hervormingen in de Europese GMO wetgeving: reden tot zorg

De Europese Commissie heeft aangekondigd de wetgeving rond genetische modificatie aan te willen passen om de toepassing van zogenaamde 'nieuwe genetische veredelingsstechnieken', makkelijker te maken. Daarmee wil de Europese Commissie naar eigen zeggen bijdragen aan een veerkrachtig en duurzaam voedselsysteem. De biologische sector, net als veel maatschappelijke organisaties, vreest echter dat de aangekondigde deregulering van GMO's gentech-vrije voedselketens onmogelijk zal maken en dat het zal leiden tot meer monoculturen.

Sprekers

Bert van Ruitenbeek, Demeter (gespreksleider)
Corinne Cornelisse, beleidsadviseur Europees Parlement
Grietje Raaphorst, Nordic Maize Breeding

Thema F - Natuurinclusieve landbouw

F1 Wat kunnen we leren van de inzet voor de weidevogels?

In het weidevogelbeleid worden wisselende successen geboekt. David Kleijn van de WUR vertelt over de evaluatie die hij deed van het weidevogelbeleid. Berte Daan van landschaps/stedenbouwkundige ontwerp bureau PetersenDaan vult aan vanuit hun onderzoek naar Agroforestry in Open Landschap, dat net in opdracht van Ministerie van LNV en College van Rijksadviseurs is uitgevoerd. De vraag is hoe zinvol het is om specifiek beleid te voeren op biodiversiteit. Pakken we dan voldoende de oorzaken aan of wordt het dan het bestrijden van de negatieve gevolgen? Wat zouden we kunnen leren van deze ervaringen?

Sprekers

Berte Daan, Landschapsarchitectenbureau PeetersenDaan
David Kleijn, WUR

F2 Voorbeelden uit de praktijk van samenwerking tussen natuurbeherende organisaties (TBO's) en natuurinclusieve boeren

Wat kunnen we leren van de ervaringen in het beheer van het Staatsbos reservaat Demmerik in Wilnis Vinkeveen door melkveehouders? Wat is er nodig om zo'n samenwerking goed te laten verlopen? Frits van der Schans van adviesbureau CLM deed onderzoek en vertelt over de resultaten en de 'lessons learned'.

Spreker

Frits van der Schans, CLM

Thema A - Hoe organiseren we toegang tot grond?

A2 Verduurzamen van de pacht

Pacht zou een geschikt instrument moeten zijn voor eigentijds grondeigendom en duurzaam van ons grondgebruik. Verpachters met een pachtbeleid waarin duurzaamheid centraal staat, bij de keuze van nieuwe pachter en de voorwaarden in hun pachtcontracten. Pachters met een eerlijk verdienmodel. Duurzaamheid en perspectief centraal in de pachtrelatie. Daarvoor is de pachtwetgeving aan een grondige herziening toe. Inspirerende voorbeelden en samen nadenken hoe dat bijdraagt aan groenboerenland!

Sprekers

Janneke Blijdorp, Ministerie LNV (gespreksleider)
Michiel de Koe, BD Grondbeheer, rentmeester en grondbeheerder
Hugo Vernhout, Landgoed Vilsteren

A3 Duurzame grondfondsen faciliteren transitie naar Groenboerenland

Een groeiende groep burgers, consumenten en organisaties zien het belang van een duurzaam landbouw- en voedselsysteem. Hun geld beleggen ze daarom graag in grond waarop duurzaam op wordt geboerd: natuurgedreven, sociaal verbonden en economisch gedragen. Het financiële rendement is ondergeschikt aan de maatschappelijk impact. Hoe werken Aardpeer, Land van Ons, Lenteland, BD Grondbeheer, Grond van Bestaan en vele andere lokale, regionale en landelijke initiatieven en wat dragen zij bij aan groenboerenland?

Sprekers

Klarien Klingen, Federatie Agro-ecologische Boeren (gespreksleider)
Liesbeth Soer, Aardpeer, Samen voor Grond
Janneke Hoekstra, Land van Ons

Thema B - Wat zijn de nieuwe verdienmodellen?

B5 Marktontwikkeling voor de biologische boer (en de samenleving)

Als tienkamper in de duurzaamheidswedstrijd kan het biologisch keurmerk de boer, consument, overheid én samenleving helpen om een flinke stap te zetten naar een duurzame toekomst. Hiervoor zijn steeds meer medestanders te vinden. Echter, het areaal biologisch kan alleen verder groeien als er ook markt is voor de producten. Daarom is Bionext met ketenpartijen, LNV en boeren in gesprek over concrete acties om de markt te ontwikkelen.

Sprekers

Michael Wilde, BioNext

B6 Ketenpartijen en de eiwittransitie: kans voor nieuwe inkomsten

Zowel voor het milieu, voor de bodem als in de consumentenmarkt winnen plantaardige eiwitten sterk aan betekenis. Wat zijn de kansen voor Nederlandse boeren? En wat kunnen grote ketenspelers bijdragen aan het belonen van boeren voor hun inspanningen op het gebied van verduurzaming?

Sprekers

Natascha Kooiman, Transitiecoalitie Voedsel (gespreksleider)

Henk Janknegt, Producentenorganisatie Eiwitboeren
Jolijn Zwart-van Kessel, Food Valley

B7 Nieuwe vormen van landbouw herstellen de verbinding tussen boer en burger

In deze workshop geven Alex Schreiner van het CSA Netwerk, Harry Wesseling van Herenboeren en Huub van der Maat van Platform Multifunctionele Landbouw een korte introductie over op hun eigen bedrijven de relatie tussen boer en burger wordt hersteld, maar ook hoe deze vorm van landbouw bijdraagt aan inkomenszekerheid voor de boer. Klarien Klingen van de Federatie van Agro-ecologische Boeren zal de workshop begeleiden.

Sprekers

Alex Schreiner, CSA Netwerk Nederland
Harry Wesseling, Herenboeren Nederland
Huub van der Maat, Platform Multifunctionele Landbouw

B8 Nieuwe inkomstenbronnen voor boeren

Tijdens deze workshop willen we ingaan op nieuwe inkomstenbronnen voor boeren. Melkveehouder en ondernemer Pieter van der Valk vertelt over het verwaarden van mineralen uit reststromen. Paul Kortekaas, teamleider landbouw Triodos Bank, deelt andere voorbeelden van inkomstenbronnen die hij in de praktijk ziet en wat er voor nodig is om het ook te kunnen financieren. Met de deelnemers gaan we in gesprek over hoe de jaarrekening van de boer er in 2030 uit kan zien. Welke inkomsten ontvangt de boer dan?

Sprekers

Pieter van der Valk, Agricycling
Paul Kortekaas, Tiodosbank

Thema C - Van gangbaar naar groenboeren: Hoe ziet dat er uit?

C3 Rol van de akkerbouw in de verduurzaming van de landbouw. Hoe kunnen boeren en bestuurders elkaar helpen?

Ook de akkerbouw speelt een belangrijke rol in de transitie die de landbouw moet doormaken om de stikstof, klimaat, water en biodiversiteitsdoelen te bereiken. Wat betekent omschakeling van een gangbaar werkend akkerbouwbedrijf naar een biologische of biodynamische bedrijfsvoering? Leen Janmaat van het Louis Bolk Instituut ondervraagt Sijbrand Westra van Maatschap Westra uit Dronten en Monique Schiemann van de Zonneboog bij Lelystad. Over de bedrijfseconomische en sociale gevolgen. Over hoe je kunt samenwerken met andere bedrijven qua uitwisseling mest, stro en voer, Hoe zit het met bestemmingsplannen, met subsidies, omgevingsvoorwaarden en hoe kunnen bestuurders het proces faciliteren?

Sprekers

Leen Janmaat, Louis Bolk Instituut (gespreksleider)
Sijbrand Westra, Maatschap Westra, Dronten
Monique Schiemann, Zonneboog, Lelystad

C4 Biodivers boeren op veen met een hoog waterpeil

Strokenlandbouw is vooral bekend uit de akkerbouw, maar deze workshop neemt je mee in de potentie van strokenlandbouw op veen. Hoe kan strokenlandbouw op veen eruit zien: welke gewassen gedijen bij een hoger grondwaterpeil: rijst, lisdodde, gras? En op welke manier biedt strokenlandbouw oplossingen voor maatschappelijke opgaven zoals voedselproductie, het verminderen van bodemdaling en broeikasgasemissies

en tegelijk een economisch bedrijfsmodel met kansen voor biodiversiteit en koolstof vastlegging? Welke koe past daarbij? En wat betekent dit voor bijvoorbeeld de verdeling van het grondwater?

Sprekers

Frank Lenssink, Veenweide Innovatie Centrum, WUR

Monique Bestman, Louis Bolk Instituut

C5 Dierwaardige veehouderij, van wet naar uitvoering

In 2021 namen de Eerste én Tweede kamer de Vernieuwde Wet Dieren aan: de veehouderij moet worden aangepast aan de natuurlijke behoefte van het dier. Voor de één een utopie, maar voor een aantal boeren gewoon de dagelijkse praktijk. Hoe staat het met de uitvoering van de wet, wat is er nodig om tot een omschakeling te komen, en waarom is het belangrijk?

Sprekers

Hanneke van Ormondt, Caring Farmers

Wim van Roessel, melkveehouder De Regte Heijden

Thema D - Groenboeren kennis, onderzoek en onderwijs

D5 De rol van het agrarisch onderwijs in de landbouwtransitie

Groen onderwijs leidt studenten op voor een professionele rol in het werkveld van landbouw, voeding en leefomgeving. Hoe speelt het onderwijs in op de grote transities waar we middenin zitten? Welke kennis, vaardigheden en attitude zijn nodig voor toekomstige professionals om een leidende rol te spelen in die transities? We gaan graag met u in gesprek.

Sprekers

Elske Hageraats, Federatie van Agro-ecologische Boeren

Frederike Praasterink, HAS, Den Bosch

Ron Methorst, AERES Hogeschool

D6 Nationale actieplan biologische landbouw: een brede impuls voor groenboeren

Het recent gelanceerde nationale actieplan voor de biologische landbouw heeft naast een ambitieuze groeiambitie van de biologische afzet en productie ook de ambitie kennisontwikkeling beter aan te laten sluiten bij de behoeften van de praktijk. Dat vraagt een andere visie op het systeem waarin kennis nu wordt ontwikkeld en gefinancierd, maar ook meer aandacht voor de sociale kant van transities. Hoe zetten we deze impuls effectief in voor veel meer boeren en ketenpartijen van de diverse duurzame landbouwvormen?

Sprekers

Ilse Geijzendorffer, Louis Bolk Instituut

Thomas Schara, BioNext

Thema E - De relatie tussen bodem, voeding en gezondheid

E4 Een levende bodem is een gevende bodem

Waarom is de bodem zelf in staat? Het is gebruikelijk in de landbouw om plantengroei door gebruik van bestrijdingsmiddelen en kunstmest te controleren. Maar wat als je uitgaat van natuurlijke processen? Hoe kan je die meten en versterken? Wat hebben we in de afgelopen jaren geleerd? En waar liggen op dit moment de

grootste kennishiaten? Howard Koster van de WUR, Bart Timmermans van het Louis Bolk en Piet van IJzendoorn van boerderij Zonnehoeve praten u bij.

Sprekers

Bart Timmermans, Louis Bolk Instituut

Howard Koster, WUR

Piet van IJzendoorn, boerderij Zonnehoeve

E5 De ideale basis voor een gezonde leefstijl en een duurzame voedselketen

Twee ondernemers aan het woord: het oplossen van duurzaamheid- en gezondheidsvraagstukken kan perfect met een financieel gezond business model. Een biologische maaltijdbox als basis voor een gezonde leefstijl en een voedselketen met gehalveerde true costs. Een level playing field op basis van true pricing is nodig is nodig om met biologisch de massa te bereiken. Duurzaam voedsel is te kostbaar om aan de vrije markt te worden overgelaten. Zonder dwingende (fiscale) overheidsmaatregelen zal de markt altijd de bodem plunderen, zo werkt de markt.

Sprekers

Jack Stroeken, EKOMENU - Food for Health

Poppe Braam, Did-it, boer op boerderij Braamstruik

E6 Bacteriën tonen de relatie tussen biodiversiteit en humane gezondheid

Het wetenschappelijke inzicht dat de diversiteit van het humane darmmicrobioom verbonden is met onze gezondheid groeit. Veel mensen met een chronische fysieke of mentale ziekte hebben een lage diversiteit aan bacteriën in hun darm. Het omgekeerde geldt voor mensen met een grote veerkracht. Dit fenomeen heet de biodiversiteitshypothese. Het eten van veel verschillende soorten groente en fruit verrijkt de diversiteit van ons darmmicrobioom. Zou dit effect nóg sterker zijn wanneer deze gewassen worden geteeld in grond met een rijk microbioom?

Spreker

Marco van Es, Stichting Bac2nature

Thema F - Natuurinclusieve landbouw

F3 Wat kan er wel rondom N2000 gebieden?

De overgang tussen natuur en landbouw kan ecologisch gezien een hotspot voor biodiversiteit zijn. Helaas is deze overgang nu een juridische hotspot geworden. De bestaande Nederlandse systematiek van natuurwetgeving gaat voorbij aan werkwijze van biologische en agro-ecologische boeren. Zij gebruiken bijvoorbeeld geen kunstmest, chemisch-synthetische middelen en importeren minder of geen veevoer. Desondanks zien zij dit niet erkend worden door de huidige Nederlandse natuurwetgeving. Wat heeft de biologische of agro-ecologische boer dan nodig om straks wel rondom N2000 gebieden te kunnen boeren?

Sprekers

Maria Buitenkamp, BioHuis

Pipie Smits van Oyen, BioHuis